

MEMORANDUM/5. ožujka 2014.

Nasilje nad ženama:

istraživanje provedeno na razini Europske unije

1. Zašto je provedeno istraživanje Nasilje nad ženama?

Unatoč značajnim posljedicama nasilja nad ženama, tvorcima i provoditeljima politika u mnogim državama članicama EU-a još se uvijek bore s nedostatkom podataka koji sakriva razmjere i prirodu ovog problema. Budući da većina žena ne prijavljuje djela nasilja čije su žrtve, političke i praktične mjere za rješavanje problema nasilja nad ženama ne donose se uvijek na osnovi podataka utemeljenih na sveobuhvatnim dokazima.

Posljednjih godina različite su institucije učestalo tražile sveobuhvatne podatke o nasilju nad ženama, uključujući i niz predsjedništava Vijeća Europske unije, tijela za praćenje kao što je Odbor UN-a za ukidanje diskriminacije žena te Vijeće Europe.

Istraživanje koje je provela Agencija Europske unije za temeljna prava (FRA) diljem Europske unije odgovor je na zahtjev Europskog parlamenta za podacima o nasilju nad ženama, a koji je ponovilo Vijeće Europske unije u svojim Zaključcima o iskorjenjivanju nasilja nad ženama u Europskoj uniji.

2. Kako je istraživanje provedeno?

FRA-ino istraživanje o nasilju nad ženama, koje se temelji na osobnim intervjuima s 42 000 žena, predstavlja najobuhvatnije svjetsko istraživanje o iskustvima žena u pogledu nasilja.

- Intervjuima su bile obuhvaćene žene u dobi od 18 do 74 godine koje žive u Europskoj uniji i govore barem jedan službeni jezik svoje države prebivališta. Intervjue su osobno provele ispitivačice u domovima intervjuiranih žena uporabom standardiziranih anketnih pitanja u svim državama članicama, a odvijali su se od ožujka do rujna 2012.
- Sve su ispitanice nasumično odabrane i rezultati istraživanja reprezentativni su kako na razini EU-a tako i na nacionalnoj razini.

3. Po čemu se FRA-ino istraživanje razlikuje od drugih istraživanja o nasilju nad ženama?

Prije FRA-ina istraživanja o nasilju nad ženama na razini EU-a nisu postojali usporedivi podaci o tom problemu. Od sredine 1990.-ih u mnogim su europskim zemljama provedena istraživanja o nasilju nad ženama, ali rezultati tih istraživanja nisu usporedivi. Primjerice:

- Istraživanja su bila usmjerena na različita područja, od obiteljskog nasilja do nasilja intimnih partnera te nasilja nad ženama u širem smislu, a čak su i pojmovi poput obiteljskog nasilja definirani na različite načine u različitim državama.
- Razlikuju se metode prikupljanja uzoraka i provođenja intervjua (npr. telefonski intervjui ili osobni intervjui ili upitnici koje ispitanici samostalno ispunjavaju).
- Istraživanja su provedena u različitim vremenskim razdobljima što je otežalo procjenu toga postoje li stvarne razlike među zemljama ili su one posljedica kretanja tijekom vremena.
- Postavljena pitanja razlikovala su se ovisno o istraživanju što je otežalo izravnu usporedbu njihovih rezultata.

4. Koja su pitanja postavljena u istraživanju?

Ženama su postavljena pitanja o njihovim iskustvima fizičkog, seksualnog i psihičkog nasilja, uključujući obiteljsko nasilje, od 15. godine života i u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua. Postavljena su i pitanja o slučajevima uhođenja, seksualnog uznemiravanja te o ulozi novih tehnologija u iskustvu žena povezanih sa zlostavljanjem. Osim toga, u istraživanju je ispitanicama postavljeno pitanje jesu li doživjele nasilje u djetinjstvu.

5. Koja je učestalost fizičkog i seksualnog nasilja nad ženama?

- 33 % žena doživjelo je fizičko i/ili seksualno nasilje od 15. godine života, a 5 % žena bilo je žrtva silovanja od 15. godine života.
- Od svih žena koje imaju (sadašnjeg ili bivšeg) partnera, 22 % ih je doživjelo fizičko i/ili seksualno nasilje od partnera od 15. godine života.
- 20 % ispitanica doživjelo je fizičko nasilje koje je počinila osoba koja nije njihov partner od 15. godine života.
- Samo 33 % žrtava nasilja od partnera i 26 % žrtava nasilja koje je počinila osoba koja nije njihov partner obratilo se policiji ili drugoj organizaciji (poput organizacije za pružanje pomoći žrtvama) nakon najozbiljnijeg slučaja nasilja.

6. Koje su posljedice fizičkog i seksualnog nasilja?

- Istraživanje pokazuje da emocionalne i psihičke posljedice fizičkog i seksualnog nasilja mogu biti dugotrajne i duboke.
- 21 % žrtava seksualnog nasilja patilo je od napadaja panike nakon tog događaja.
- 35 % žrtava patilo je od depresije nakon seksualnog nasilja.
- 43 % njih je kao rezultat tog događaja imalo poteškoća u kasnijim vezama.

7. Koliko je ozbiljan problem uhođenja?

- 18 % žena iz 28 država članica EU-a bilo je žrtva uhođenja od 15. godine života.
- 5 % žena bilo je žrtva uhođenja u razdoblju od 12 mjeseci prije provođenja intervjua. To bi značilo da je 9 milijuna žena u EU–28 koje su žrtve uhođenja u razdoblju od 12 mjeseci.
- Od svih žena koje su bile žrtve uhođenja, jedna od pet (21 %) žena bila je žrtva uhođenja koje je trajalo više od dvije godine.
- 23 % žrtava uhođenja u istraživanju je navelo da su morale promijeniti adresu e-pošte ili telefonski broj kao rezultat najozbiljnijeg slučaja uhođenja.

8. Koliko je žena doživjelo seksualno uznemiravanje?

- 55 % žena doživjelo je neki oblik seksualnog uznemiravanja, kao što su nepoželjno dodirivanje, grljenje ili ljubljenje od 15. godine života.
- 32 % svih žrtava seksualnog uznemiravanja izjavilo je da je počinitelj bio nadređena osoba, kolega ili klijent.
- 75 % žena u kvalificiranim zanimanjima ili na visokim menadžerskim poslovima doživjelo je seksualno uznemiravanje tijekom života.

9. Koliko je žena doživjelo virtualno uznemiravanje?

- 11 % žena doživjelo je neželjene pokušaje zблиžavanja na društvenim mrežama ili je bilo izloženo seksualno eksplicitnoj e-pošti ili SMS porukama.
- 20 % mladih žena (18 – 29) doživjelo je virtualno uznemiravanje.

10. Kakva su iskustva žena u pogledu nasilja u djetinjstvu?

- 12 % žena navelo je da je doživjelo neki oblik seksualnog zlostavljanja ili incidenta od odrasle osobe prije 15. godine života, što je 21 milijun žena u Europskoj uniji.
- 97 % žena koje su doživjele seksualno nasilje u djetinjstvu izjavilo je da je počinitelj bio muškarac.

11. Prijavljuju li žene slučajeve nasilja ili uznemiravanja?

- 67 % žena nije prijavilo najozbiljniji slučaj partnerova nasilja policiji ili drugoj organizaciji.
- 74 % žrtava uhođenja navelo je da policija nikada nije saznala za najozbiljniji slučaj.

12. Kako se mogu objasniti razlike između različitih zemalja?

Predodžba žena o tome je li nasilje nad ženama uobičajeno u njihovoj zemlji blisko je povezano s njihovim osobnim iskustvima obiteljskog nasilja ili nasilja koje je počinila osoba koja nije njihov partner, njihovoj osviještenosti o drugim ženama koje su žrtve nasilja te osviještenosti o kampanjama koje su usmjerene na nasilje nad ženama. Međusobno djelovanje ovih čimbenika potrebno je uzeti u obzir prilikom tumačenja podataka i razvoja politika za podizanje svijesti o nasilju nad ženama u različitim okruženjima.

Odstupanja među zemljama u učestalosti nasilja zabilježena u FRA-inu istraživanju potrebno je razmotriti u odnosu na niz čimbenika. Potrebno je napomenuti i da je istraživanje koje je u deset zemalja provela Svjetska zdravstvena organizacija također pokazalo velike razlike među stopama obiteljskog nasilja nad ženama u različitim zemljama. FRA iznosi pet mogućih objašnjenja uočenih razlika među zemljama s obzirom na stopu učestalosti nasilja nad ženama koja zahtijevaju dodatna istraživanja:

- 1) Opseg u kojem je kulturno prihvatljivo razgovarati s drugim ljudima o iskustvima nasilja nad ženama, uključujući osobe koje su vodile istraživačke intervjue.
- 2) Veće razine ravnopravnosti spolova mogu dovesti do veće razine razotkrivanja nasilja nad ženama s obzirom na veću vjerojatnost da će se o takvim incidentima otvoreno progovarati te da će se oni otvoreno rješavati u društvima s većom jednakosti.
- 3) Izloženost žena čimbenicima rizika od nasilja moguće je ispitati na razini države članice s obzirom na čimbenike koji mogu povećati izloženost nasilju, kao što su obrasci u zapošljavanju (rad izvan kuće) i obrasci socijalizacije i načina života (izlaženje ili odlasci na spojeve).
- 4) Razlike među zemljama u ukupnim razinama nasilnih kaznenih djela koje je potrebno ispitati usporedno s rezultatima o nasilju nad ženama. Na primjer veći stupanj urbanizacije u zemlji općenito je povezan s višim stopama kaznenih djela.
- 5) Budući da postoje dokazi o povezanosti između navika pijenja počinitelja i obiteljskog nasilja nad ženama, uključujući dokaze na temelju FRA-ina istraživanja, različiti obrasci pijenja u državama članicama mogu pomoći u objašnjavanju određenih aspekata nasilja nad ženama.

13. Jesu li rezultati FRA-ina istraživanja u skladu s rezultatima drugih istraživanja nasilja nad ženama?

Rezultati FRA-ina istraživanja uglavnom su u skladu s rezultatima nacionalnih istraživanja o nasilju nad ženama. Na primjer istraživanje provedeno na 10 000 žena u Njemačkoj pokazalo je da je 37 % svih ispitanica doživjelo barem jedan oblik fizičkog napada ili prijetnji nasiljem od partnera ili osobe koja nije njihov partner od 16. godine života. Istraživanje provedeno na 5 991 ženi u Engleskoj i Walesu pokazalo je da je 18 % žena doživjelo neki oblik uhođenja od 16. godine života, a FRA-ino je istraživanje pokazalo da je 19 % žena u Ujedinjenoj Kraljevini bilo žrtva uhođenja od 15. godine života.

14. Što se može učiniti za poboljšanje situacije?

- Žene su žrtve zlostavljanja na poslu, kod kuće, u javnosti i na internetu. Iako većina ispitanica smatra da je nasilje nad ženama uobičajeno u njihovoj zemlji, EU i nacionalna tijela trebaju preispitati mjere za rješavanje svih oblika nasilja nad ženama, neovisno o tome gdje se ono događa. Ratifikacija i usklađivanje nacionalnih zakona s Istanbulskom konvencijom o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i obiteljskog nasilja, kao i osiguravanje potpune provedbe Direktive EU-a o žrtvama kaznenih djela, bit će važan korak u tom pogledu.
- Policija, zdravstveni radnici, poslodavci i stručne službe za potporu žrtvama moraju biti osposobljeni te imati na raspolaganju dostatne resurse i potrebne ovlasti za pružanje pomoći žrtvama kako bi se osiguralo prepoznavanje, evidentiranje i djelovanje protiv svih oblika nasilja nad ženama (i djevojčicama) u različitim okruženjima.
- Znanje žena (i muškaraca) o nasilju nad ženama mora se poboljšati podizanjem svijesti koje se oslanja na detaljne podatke kako bi se osiguralo da su poruke namijenjene odgovarajućoj publici. Ovo može pomoći u poboljšavanju prijavljivanja nasilja nadležnim tijelima i službama za pružanje potpore žrtvama.
- Nacionalni zakoni o uhođenju trebaju u potpunosti služiti potrebama žrtava.
- Internet i platforme društvenih medija proaktivno bi trebale pružiti pomoć žrtvama virtualnog uhođenja/uznemiravanja pri prijavljivanju nasilja te bi ih trebalo potaknuti da ograniče neželjeno ponašanje.
- Države članice trebale bi učiti na primjeru obećavajućih praksi već usvojenih u drugim zemljama koje se učinkovito bave i bore protiv nasilja nad ženama.

15. Što će FRA poduzeti na temelju rezultata istraživanja?

FRA će promicati uporabu rezultata istraživanja za promjenu politike. To će se postići u suradnji s drugim institucijama kao što su Europska komisija, Europski parlament, Vijeće Europe i Europski institut za ravnopravnost spolova (EIGE). FRA će također blisko surađivati s državama članicama i organizacijama civilnog društva.

FRA-ine aktivnosti u području rodnih pitanja te srodne publikacije moguće je pronaći na:

<http://fra.europa.eu/en/theme/gender> i u [medijskom paketu o nasilju nad ženama](#).

Za dodatne informacije obratite se medijskom timu FRA-e:

E-pošta: media@fra.europa.eu/Tel.: +43 1 58030-642